Міра бачить уже здалека Аристида в товаристві сестри, високої, у білім капелюсі, пані, й не знає, що їй почати зі собою.

Певно, вона хотіла б залишитись тут, на цім самім місці й бачити їх зблизька, але це неможливо. Не може ж вона, така незачесана, боса, отак стояти й дивитись.

А до того вона не зовсім певна, чи привітається з нею.

Розуміється, якби вона була трохи старша, ну хоч на три, хоч на два роки, то тоді він мусив би навіть при сестрі привітатися з нею.

Вчора, наприклад, як Міра проходила коло їх вілли, він стояв, опертий на брамі, і всміхався до неї.

Чи це не значить вже, що вони знаються?

Колись знову вона верталась з поля, а він над'їхав колесом саме попри неї і крикнув весело:

— Ще трохи, і був би я вас переїхав!

А вона, Міра, відповіла навіть:

— Нічого не шкодить!

Він на ті слова обернувся ще раз, засміявся і помчав далі.

Висока пані у білому капелюсі вже так близько, що Міра може без напруження зору розпізнати колір її кучерів.

— Темнявка,— думає розчаровано. Досі здавалось Мірі, що всі великі дами із столиці мусять мати ясні, щиро-золоті коси.

Міра бачить, як Аристид нахиляється до сестри, щось говорить їй до вуха і як та раптово повертає голову вбік — туди, де стоїть Міра.

Міра думає: "Тепер повинен він поздоровити мене, бо ще кілька кроків — і буде запізно". Але Аристид робить і тих кілька кроків і не здоровить. Тоді Міра, щоби закрити свій сором, обертається до них плечима й щодуху біжить вниз, у лози.

Так, так, вона не повинна була завдаватися в розмову із зовсім чужим хлопцем.

Міра чує за собою м'які, приспішені кроки й боїться подумати, щоб це могла бути правда.

Вона хоче приспішити крок, але серце у грудях так б'ється, що вона зовсім проти своєї волі звільнює хід.

— Панночко, панночко,— чує за собою задиханий голос.

Міра стає. Хоч би не хотіла, мусить стати, бо дальше ніяк не може йти.

— Чого ви втікаєте? — чує той сам голос.— Сестра хоче вас бачити.

Поки Міра встигла відповісти, Аристидова сестра була вже біля них.

— Нарешті маємо вас,— сказала дуже ввічливо.— Аристид говорив мені, що ви наша найближча й єдина тут сусідка. Тому я навіть не питаю, чи хочете, чи ні, а просто прошу вас сьогодні десь коло четвертої відвідати нас. Ну, згода? Згода?

Аристид не просить, не наполягає, але Міра добре знає, що тільки йому, йому єдиному завдячує вона ці високі запросини.

Міра обіцяє напевно, й вони розходяться.

Міра могла б — ах, як радо зробила б це для нього — одягти рожеву, святкову сукню і прийти до їх вілли як королева. Але вона цього не зробить. Навмисне не зробить.

Панна Віра не повинна догадуватись нічого.

Тому Міра одягає на себе білу полотнянку з вишневим пояском і сандалики.

Вже четверта, а Міра все ще вдома.

Панна Віра не потребує думати, що Мірі так дуже спішно до них. І Міра останками сили волі примушує себе спізнитися на візиту цілої пів години.

Не треба розказувати, як почувала себе Міра в полотнянці й сандаликах, ідучи до вілли у відвідини.

В холі вілли була б заблукала, якби не якась служниця.

Панна Віра нагорі у вітальні Прошу, вона поведе.

Зразу Міра за метушнею і вечірнім сонцем, що саме залягло кімнату, не може нікого бачити.

Згодом бачить біля себе панну Віру, що бере її за руку й садовить коло себе.

Перед тим іще голосно рекомендує Міру якимсь паннам і панам, що перекрикуються, зайняті якоюсь грою біля довгого стола.

Міра не може добре почуватися серед цих чужих людей. Це зрозуміло. Вона тільки боїться, що в неї дуже перестрашений вираз обличчя, й тому, щоб злагіднити його, безнастанно посміхається глупою усмішкою.

Вона не наважиться навіть пошукати Аристида очима. Звичайно, Міра не розуміється як слід на великопанських товариських формах. їй тільки здається, що він міг би так само добре приступити до неї, як вона шукати за ним очима.

Тим більше, що ніхто інший, як тільки він, хотів, щоб вона сюди прийшла. І тим більше, що вона задля нікого іншого, як тільки задля нього, зважилася прийти сюди...

Осмілена тим, що ніхто з присутніх (крім панни Віри) не звертає на неї уваги, Міра сміливіше підносить голову.

Аристид сидить на самому кінці стола. Перехилений через спинку крісла, уважно слухає оповідання своєї сусідки, несимпатичної блондинки з вибалушеними очима.

Нараз у відповідь сміється своїм прегарним м'яким сміхом.

— Боже,— думає Міра,— він до кожної однаково сміється... До кожної однаково...

Вона встає, сама здивована своєю рішучістю, й хоче йти...

Панна Віра нічого не розуміє. Чого вже йти?

Міра просить вибачення, вона мусить уже йти. Вже вечоріє. Зрештою, хоч би навіть не вечоріло, вона все одно не залишилась би довше. Тоді панна Віра, щоб Міру до краю засоромити та принизити, звертається до Аристида й питає:

— Відпровадиш Міру?

— Як хочеш! — звучить відповідь, що вдаряє Міру, як поличник.

Міра, не прощаючись з ніким, скоро, непристойно скоро, як хлопчисько який, збігає по сходах. Байдуже, чи там за нею йде хтось, в чиїм товаристві має вона вертатися додому. За порогом вілли звільняє ходу. Він не зможе бачити, що вона все ж хоче з ним вертатись.

В половині алеї здоганяє її Аристид.

— Не треба робити дурниць,— не то з докором, не то із жалем відзивається він перший.

— Ні, треба,— відповідає Міра й сміється.

— Ей, Міра, Міра,— погрожує їй пальцем Аристид. Тепер вони обоє сміються.

Ідуть громадською стежкою дуже близько біля себе. їх руки раз у раз вдаряють об себе.

— Можна взяти вас під руку? — питає він.

Міра мовчить. Тоді тепле, кохане рам'я шукає її рамені, а знайшовши, з любов'ю тулить до себе. Ідуть мовчки лице при лиці. Нараз Міра злісно вириває руку:

— Ідіть... ідіть... до своїх гостей.— Насилу стримує себе, щоб не сказати: "Іди до своєї блондинки з вибалушеними очима".

Але він не йде. Сильніше пригортає Мірину руку до себе й каже вже сердито:

— Добре, добре, відпроваджу вас під хату та й іду собі. А ви не забувайте на майбутнє спізнятись півгодини на гостину там, де на вас чекають... Де хтось дуже чекає...

Міра, горда й щаслива його докором, мовчить. Коли він чекав на неї... направду чекав... то вона все-все тепер розуміє і прощає.

Але ось вони вже біля Міриного дому.

Міра розуміє, що їй треба сказати тепер "добраніч" і піти собі.

Але вона не може цього зробити. Не може відірватись від того теплого, коханого рамені.

Тоді, наче у відповідь на її вагання, дві тремтливі руки легенько, мов би хотіли її від вітру охоронити, обіймають її. Міра здригається, випружується вся, але не борониться. Чує тільки, як її голова під напором його горячого подиху перехиляється назад і як чиїсь розжарені уста шукають по цілому лиці її уст. Знайшовши, вони дико, з болем впиваються в розхилені уста Міри.

Міра скрикує, кидається назад і всією силою тіла відштовхує його від себе.

Збожеволіти, зовсім збожеволіти можна!

Але він інакше пояснює собі цей відрух.

Покірно просить вибачення у Міри. Він не знав, не сподівався, що він такий осоружний Мірі. Він сам не знає, як це сталося, що він аж так забувся. Але цього більше не буде. Він дає слово чесної людини, що щось подібне не повториться більше ніколи.

Міра простить йому? Не буде гніватися?

Міра стоїть, мов закаменіла, й тільки незрозумілими, жалісними очима дивиться на нього. Вона відчуває, що тут зайшло якесь страшне непорозуміння і що нема сили усунути його.

Він дав слово... Сталося...

Ні, ні, вона не гнівається... Хай він уже йде собі... чого він ще стоїть? Хай... Міра лишає його посеред вулиці, сама з голосним риданням тікає до хати.

— А все ж... а все ж,— товчеться їй у мозку вперта думка,— якби він мене направду кохав, то не дав би так скоро слово честі, що це останній раз...

1933